

Discussion panel 5.
«Management and finance in agriculture»

збалансований розвиток галузі з урахуванням потреб сучасного суспільства та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел:

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 02.04.2024).
2. Внесок українського бізнесу в реалізацію Україною Цілей сталого розвитку 2016-2020 р.р. URL: <https://csr-ukraine.org/wp-2020/12/Vpliv-biznesu-content/uploads/na-CSR.pdf>.

Царук Наталія

к.е.н., доцент

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

**ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Оскільки роль основних засобів на аграрному підприємстві дуже вагома, то і їх внутрішній контроль є одним із найважливіших етапів перевірки звітності підприємства. Метою контролю операцій з основними засобами є встановлення достовірності бухгалтерських даних і звітності щодо наявності, стану й руху основних засобів, забезпечення їх збереження та ефективного використання.

Внутрішній контроль займає особливе місце в діяльності підприємства, оскільки він глибоко проникає в управлінські ланки, діяльність організації, надає інформацію про якість управління та надає аналіз, оцінку, рекомендації, поради та фінансові прогнози до команди управління. З практичної точки зору внутрішній контроль є одним із найголовніших засобів впливу на господарську діяльність підприємств.

Ключовим моментом для забезпечення ефективної роботи внутрішнього контролю є інформація, тому важливим є забезпечення її достатності і відповідності реальному стану справ. Для цього необхідно чітко встановити джерела отримання цієї необхідної інформації. Основними джерелами інформації для проведення контролю основних засобів є документи, що зазначені в таблиці 1.

Під час документального контролю проводиться перевірка документів з надходження основних засобів на підприємство, встановлюється правильність визначення первинної вартості шляхом перевірки договорів купівлі-продажу, накладних, супровідних документів та актів прийому-передачі основних засобів, перевіряється правильність віднесення активів суб'єкта господарювання до основних засобів, розподіл їх за видами, встановлення критеріїв інвестиційної нерухомості.

Контроль документів є важливою складовою внутрішньогосподарського контролю, адже вони є основними джерелами інформації для ревізій або перевірок.

Джерела інформації для внутрішнього контролю операцій з основними засобами

| Види джерел інформації | Найменування документів |
|--|--|
| Первинні документи з обліку основних засобів | Накладні (прибуткові, видаткові), акти приймання-передачі основних засобів, внутрішнього переміщення основних засобів, списання, договори на капітальне будівництво та ін. |
| Аналітичні реєстри з обліку основних засобів | Відомості аналітичного обліку основних засобів, інвентарні картки. |
| Реєстри синтетичного обліку основних засобів | Записи в облікових реєстрах за рахунками 10 «Основні засоби», 13 «Знос (амортизація) необоротних активів», 15 «Капітальні інвестиції», Журнал 4. |
| Фінансова звітність суб'єкта господарювання | Баланс (Звіт про фінансовий стан); Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід); Звіт про власний капітал; Примітки до річної фінансової звітності. |

Щодо прийомів фактичного контролю, то основним способом проведення внутрішнього контролю основних засобів є проведення інвентаризації.

Інвентаризація основних засобів виявляє фактичну наявність основних засобів, установлює надлишок або нестачу основних засобів шляхом зіставлення фактичної наявності з даними бухгалтерського обліку, перевіряє дотримання правил утримання та експлуатації основних засобів. Звертається увага на основні засоби, які не використовуються, або які не придатні до експлуатації і не підлягають відновленню, відповідно вони можуть бути переведені на консервацію, продані, або списані.

Також при інвентаризації виявляються помилки, що присутні як при заповненні первинних документів так і при здійсненні самого облікового відображення, а також визначають безвідповідальність матеріально-відповідальних осіб чи інших працівників [1].

Інформація отримана після інвентаризації дає змогу керівникам більш чітко розуміти стан основних засобів і дає змогу вчасно відреагувати на відхилення або порушення. Вносяться пропозиції щодо врегулювання розбіжностей і приймання, впорядкування, зберігання, використання та відпуску основних засобів, а також покращення умов обліку і контролюючих заходів на підприємстві.

Важливістю та метою розрахунково-аналітичних методів контролю є виявлення тенденцій, відхилень від заданих (або стандартних) параметрів і з'ясування причин їхнього виникнення.

В ході внутрішньогосподарського контролю застосовуються різні прийоми, серед яких найбільше значення мають групи прийомів фактичного і документального контролю. Найбільш поширеним методом внутрішньогосподарського контролю для господарюючих суб'єктів є проведення внутрішніх перевірок.

Discussion panel 5.
«Management and finance in agriculture»

Крім внутрішньої перевірки дієвим методом внутрішнього контролю також є контроль, що може проводитися внутрішніми аудиторами. Для цього в організаційній структурі підприємства має бути створений відповідний відділ, що буде проводити внутрішні аудиторські перевірки. Як правило, такий відділ створюється за ініціативою власника, йому підпорядковується і виконує його розпорядження і, відповідно, вимагає певного фінансування.

Для того, щоб удосконалити внутрішній контроль за обліком основних засобів, їх рухом та використанням на аграрних підприємствах пропонується програма організації обліку основних засобів та оперативного бухгалтерського контролю за їх використанням (таблиця 2).

Таблиця 2

Програма організації обліку основних засобів на підприємстві

| Складова частина програми | Зміст складової частини програми |
|--|--|
| Інвентарний та аналітичний облік основних засобів | Організація нумерації інвентарних об'єктів та їх обліку в інвентарних картках. |
| Документація і документообіг по операціях з надходження і вибуття основних засобів | Складання робочих інструкцій до документів і розробка графіка документообігу |
| План виконання робіт з обліку основних засобів | Включення робіт з обліку основних засобів до посадової інструкції бухгалтера |
| Оперативний контроль за використанням основних засобів | Розробка плану контролю, форм і строків внутрішньогосподарської звітності за результатами контролю |

Як бачимо, поліпшення обліку та внутрішнього контролю повинне бути в єдиній системі розроблених заходів. Оперативний бухгалтерський контроль, має включати збір інформації та розробку шляхів покращення ситуації, виходячи із проблемних моментів експлуатації основних засобів на конкретному підприємстві, а також повинен надавати достовірну картину забезпеченості підприємства основними засобами так і ефективності їх використання, при цьому велике значення має як документальна так і фактична перевірка.

Ще одним із ключових моментів при контролі основних засобів, що допоможе під час прийняття управлінських рішень, є те, що необхідно орієнтувати увагу персоналу не лише на точність та достовірність даних, відображених у бухгалтерському обліку, а до фактів недооприбуткування засобів, поставкам техніки та обладнання в неповній комплектації, наявності та оцінки необхідності невикористовуваного обладнання тощо [2].

Отже, враховуючи всі вище наведені фактори, можна сказати, що в сучасних умовах господарювання необхідно приділити більше уваги організації внутрішнього бухгалтерського контролю за наявністю, використанням та станом основних засобів, що є на підприємстві. Такий контроль має передбачати не лише проведення інвентаризацій на високому рівні, а і здійснення аналітичних процедур та пошук резервів підвищення капіталовіддачі основних засобів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Бондаренко Н., Шачаніна Ю. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на вітчизняних підприємствах та шляхи його вдосконалення. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2017. Випуск 23. Частина 3. С. 119-122.
2. Кравченко О. Стан розвитку обліку та контролю основних засобів на вітчизняних підприємствах та напрями їх удосконалення. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». №2. 2022. С. 9-16.

Шкарупа О.В.

д.е.н., професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

Власенко Д.О.

к.е.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ ЖІНОК-ЛІДЕРІВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Розкриваючи сутність концепції "лідер", слід мати на увазі три аспекти: а) концепція лідера; б) принцип лідерства; в) формат лідерства. Концепція лідера полягає в визнанні природних характеристик людини, таких як психофізичні, розумові, поведінкові, організаційні. Принцип лідерства - це правило діяльності організованих великих і малих соціальних груп людей. Це правило формує тип владних відносин у групах та між соціальними групами. Формат лідерства полягає в визнанні ієрархічного способу організації суспільного життя, що характеризується наявністю певних установ, наділених владними повноваженнями та виконанням конкретних функцій. За думкою науковців, існують дві причини необхідності глибокого вивчення лідерства: зростаюча роль жінок-лідерів у світі та недооцінка проблем політичного лідерства.

Лідерство вивчається різними науками: економікою, політологією, соціологією, психологією, історією, соціальною антропологією та іншими науками людини і суспільства. На основі існуючих підходів можна сформулювати три концепції громадського лідерства.

1) Концепція особистісних і психологічних якостей лідера, в якій лідерство розглядається як індивідуальне психологічне явище, є наслідком наявності особистості певних бажаних рис (енергія, розум, характер, здатність до передбачення, привертання уваги тощо) або якостей та навичок (здатність керувати, тенденція до самовдосконалення, відкритість мислення, справедливість, вірність принципам, вірність тощо). Прихильники цієї концепції в політичній психології - Е. Богардус, Р. Стоджділ, Л. Слоан. Скоріше за все, громадський лідер повинен мати певний набір рис, якостей, навичок, що відрізняють його від інших. Прі цьому, людина не стає лідером лише тому, що вона має певний набір індивідуальних психологічних якостей.

2) Ситуаційна концепція лідерства, згідно з якою лідер розглядається як "функція" ситуації. Прихильники цієї теорії визнають необхідність певних